

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

אמור
גליון כט (קלב)

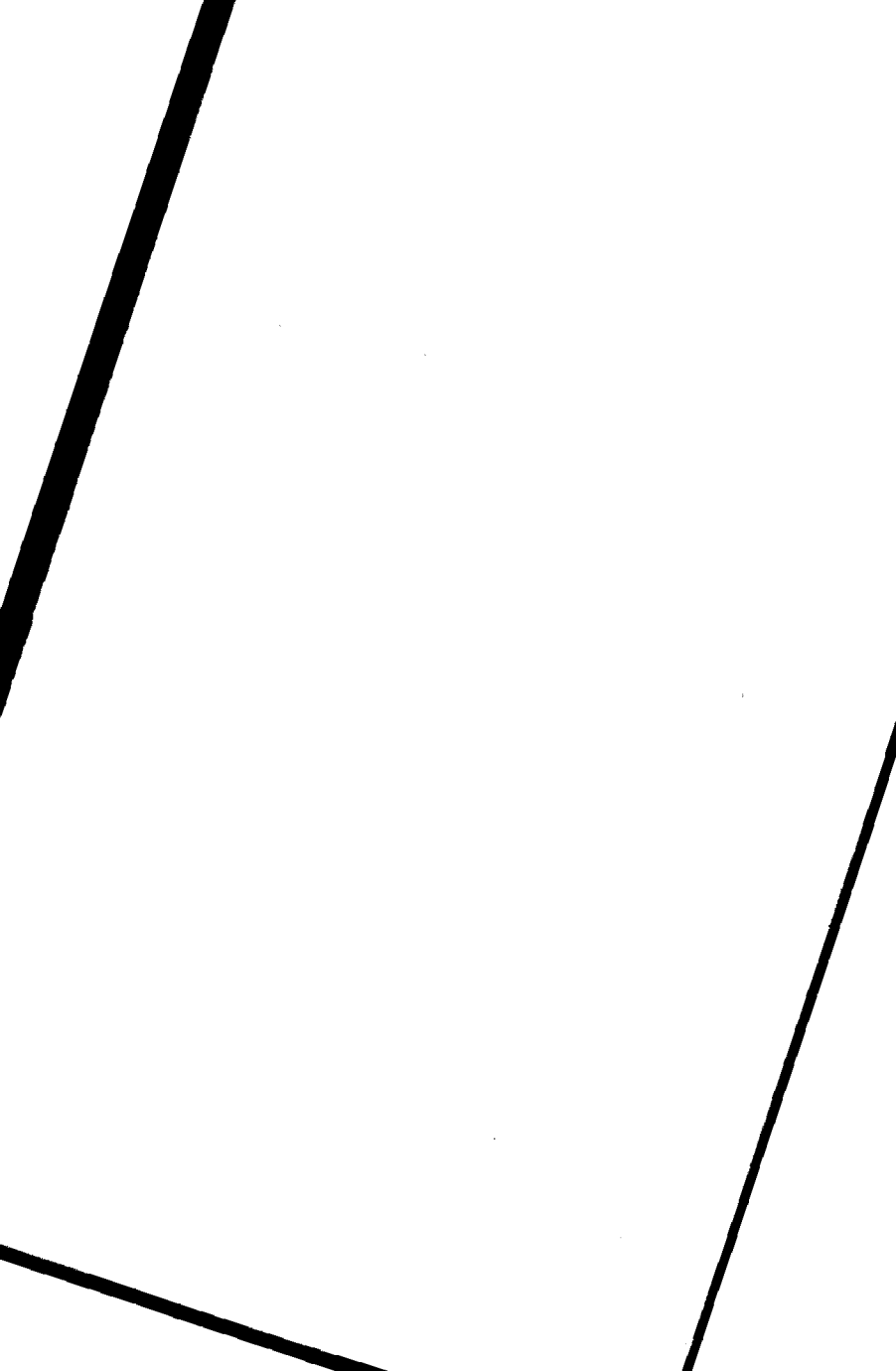
יזא לאור צ"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראַי צוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושתים לבריאה

שמונים שנה כ"ק אדמו"ר שליט"א

תו כן הענינים

לקוטי שיחות

ד בגדי לבן הוא דיך בעבודת היום .....

ד כשחוזר ומשתחוה אם צרים בגדי לבן .....

ד אם בגדי לבן הוא מין חדש לשיטת רשי ולהרמב"ם .....

ה מצות נגעים אם נוהגת בזמן הזה .....

ה אם ענין הנגעים נוהג דוקא אצל צדיק גמור או לא .....

ה אכילת חמץ במוצאי פסח לפני הבדלה (גליון) .....

ט מנהגן של ישראל תורה היא .....

ט החילוק בין אחרון של פסח לשמע"צ (גליון) .....

י אם עריות הוא ציווי חדש בגזירות שלא נצטוו מקודם .....

יא שהשם יתרו (עס וא"ו) בא אחרי שנחגיג .....

יא בענין הנ"ל .....

נ ג ל ה

אם עשה בשבת א' בשוגג שבת ובשני במזיד כמה חייב .....

החיוב דשתי אותיות בשבת .....

אונס לסוף הזמן .....

ח ס י ד ו ת

הורדת השכינה מרקיע ז' לרקיע א' .....

השינוי בהסדר דמים ורוח בהארבע יסודות .....

הצ"ע בחניא ב"וגם מדות טובות" .....

יהוד נפלא ע"י לימוד התורה .....

הסדר בשלש דרגות ברצון למלוכה .....

ש י ח ו ת

השלמות דאדמו"ר הצ"צ ור"נ מדובראוונא .....

ש ו נ ו ת

אם נוסח הנדפס בס' המנהגים נעחק מפסקי הסדור .....

הערות ללקו"ת פ' אמור .....

ט"ס במפתח ענינים לסה"מ תרס"ו .....

הערות ללוח היום יום .....

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' אחרי (כעי"ט) מבאר דלשיטת הרמב"ם שכתב "עבודות המיוחדות ליום זה בבגדי לבן", הנה הענין דבגדי לבן הוא דין בעבודת היום, משא"כ לפירוש"י איך זה תלוי בעבודת היום, אלא הוא דין מצד המקום, דכל מה שנעשה בפנים צריך להיות בבגדי לבן, עיי"ש.

ויש להעיר בזה עפ"י המבואר במד"ר כאן (פכ"א, ז) "אמר הקב"ה למשה לא כשם שאתה סבור לא עו לשעה כו", אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה", ופי' ברד"ל שם בשם הגר"א דבאהרן לבדו הי' זה, דבכל שעה שרצה לכנס בקה"ק יכנס, אבל לבניו נאמר חוקת עולם אחת בשנה ביוהכ"פ לבדו, עיי"ש. ועי' ג"כ במד"ר שמות (פל"ח, ח) "כך אהרן הי' נכנס בכל שעה לביה קדשי הקדשים", ועי' בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"א סי' ק"ל ס"ק ח' בענין זה, ובס' פרדס יוסף ח"ב ע' רצ"ד ובכ"מ.

הנה לפי"ז אפ"ל נפק"מ בין שיטת הרמב"ם ורש"י, דאי נימא דבגדי לבן הוא דין מצד המקום, מובן דאהרן הי' צריך להיות לבוש בבגדי לבן גם בכל השנה כשנכנס בבית קדה"ק, אבל אי נימא דזהו דין בעבודת היום דוקא, אפ"ל דבשאר ימות השנה אי"צ לבגדי לבן.

ועי' ג"כ בחידושי הגאון ר' מנחם זעמבא הי"ד, (סי' י"ג) שחקר כעין הנ"ל בענין פרישת כהן גדול לפני יוהכ"פ, האם הוא משום קדושת המקום שצריך להיכנס לפני ולפנים, או שהוא משום קדושת היום, וכתב דהנפק"מ הוא לגבי אהרן כנ"ל בכל ימות השנה אי צריך פרישה מקודם, עיי"ש. ואפשר לתלות זה כנ"ל גם בנוגע לבגדי לבן.

ב) ועי' ג"כ באוצר הספרי (להנ"ל) בפרק קדושת קדשי הקדשים, שמביא שיטת ההוס' והכס"מ דגם בקדשי קדשים שרי ליכנס להשתחוות, ומבאר דזהו רק אחר גמר עבודה, היינו אחר שיצא ביוהכ"פ מותר לחזור להשתחוות, עיי"ש בארוכה, וממשיך לחקור אם כשחוזר להשתחוות, אם צריך בגדי לבן, דמסתפק בהא דעבודות דלפני ולפנים דאינם בבגדי זהב רק בבגדי לבן, אם הוה זה חובת העבודה, דעבודות אלו של היום טעונין בגדי לבן, או דרוי חובת המקום, דבמקום קה"ק בעי בגדי לבן, ויהי' נפק"מ בנוגע להשתחווא כנ"ל, דאם הוא משום עבודה אי"צ בזה בגדי לבן, אבל אם הוא משום המקום, גם בזה צריך בבגדי לבן דוקא עיי"ש.

ולפי השיחה נראה דחקירתו תלוי בפלוגתת הרמב"ם ורש"י, דלהרמב"ם הרי זה דין בעבודה, אבל לרש"י הוא מצד המקום.

ועי' בהערה 28 שמובא הירושלמי, ומשמע דלפי טעם הירושלמי שהוא משום "כשירות של מעלן וכו'" בודאי הרי זה דין בעבודה.

ג) בהשיתה (שם) מבואר ג"כ דלשיטת רש"י איך הבגדי

לבן מלך חדש, אלא הוא בגדי כהן הדיוט, משא"כ להרמב"ם
הרי זה מין חדש של בגדי לבן עיי"ש.

ויש להעיר בזה, דגם בשיטת הרמב"ם מצינו הענין דצדיק
"בגדי לבן" ומ"מ הכוונה הוא לבגדי כהן הדיוט, כמו לפירש"י
ביוהכ"פ.

דעי' במשניות פרה פ"ד משנה א' דהכהן העושה את הפרה,
בין כה"ג ובין כהן הדיוט לובש כלי לבן. וברע"ב שם: דכתיב
גבי פרה והיתה לבני ישראל ולגר הגר בחוכם לחקת עולם,
וביוהכ"פ כתב (ויקרא י"ז) והיתה זאת לכם לחקת עולם, מה
עבודת יוהכ"פ בבגדי לבן, אף מעשה פרה בבגדי לבן, עכ"ל.

וברמב"ם הל' פרה (פ"א הי"ב) כתב: לובש ארבעה בגדים
של כהן הדיוט. וזהו כשיטת רש"י לגבי יוהכ"פ, אבל לפי
הרמב"ם יש נפק"מ בין בגדי כה"ג ביוהכ"פ לבגדים אלו לגבי
האבנט (כמבואר במל"מ שם) דהאבנט של יוהכ"פ הוא של בד
בלבד, משא"כ בפרה שהוא של כהן הדיוט, הי' בו גם צמר,
(כפי שפסק הרמב"ם בריש פ"ח מהל' כלי המקדש).

ועי' שם במל"מ שהקשה, דכיון דילפינן בפרה גז"ש
מיוהכ"פ מנ"ל להלק ביניהם? ועי' בתפארת ישראל במשנה
פרה שם, ובס' נזר הקודש יומא מב, א, מה שכתבו לחרץ
קושייתו למה יש חילוק בין יוהכ"פ לעשיית הפרה. (ומה
שהקשה במל"מ שהרמב"ם בפיהמ"ש לכאו' סותר א"ע, דבתחילה
כתב שהם של יוהכ"פ, ואח"כ כתב שהם של כהן הדיוט, הנה עי'
בפיהמ"ש קאפח דהגירסא צ"ל "דאינם של יוהכ"פ" וליכא שום
סחירה עיי"ש.)

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש פ' חזו"מ ש.ז. מביא מלקו"ת פ' תזריע (כב, ב)
"מצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן מפני שאינן
מצויין כלל כו' אך מעשה ניסים הם (כמו שמביא מהרמב"ם)",
ובהערה 9 שם "סוף הלכות סומאת צרעת (ראה סד"ה אדם כי יהי'
הנ"ל (הערה 6), שהכוונה בלקו"ת היא למ"ש הרמב"ם בהלכה זו
"אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל". ומש"כ
בלקו"ת "כמ"ש הרמב"ם קאי אלפניו "שאינם מליחות המצוים",
ולאח"ז מבאר "שמצות נגעים כו' אינם מצויים כלל כו' -
אבל מפורש ברמב"ם (הל' סומ"צ פי"א ה"ו) דנוהגת בפני הבית
ושלא בפני הבית".

ובפשטות הכוונה בזה שכתב "אבל מפורש ברמב"ם דנוהגת
כו'", שהוא דלא כמבואר בלקו"ת "שמצות נגעים כו' אינם מצויין
כלל".

ולא תפסתי דלכאו' ברמב"ם שם פי"א ה"ו, הלשון 'טהרת'
מצורע זו נוהגת כו' בפני הבית ושלא בפני הבית". ואילו
בלקו"ת מבואר שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן

מפני שאינו מצויין כלל שיהי' שינוי בבשר עצמו בלי שום ליחה כו' אך מעשה ניסים כו', והיינו שהמדובר הוא בנוגע טומאתו. כמבואר שם בפרטיות.

ולכאן מוכרח לחלק כן דהרי גם ברמב"ם סוף הל' טומאת צרעת כתב "אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל", והרי כתב כאן בתחלת הערה מד"ה אדם כי יהי' שהכוונה בלקו"ת (שמצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן) היא למ"ש הרמב"ם בהלכה זו אינו "ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל".

והחילוק דטומאת מצורע וטהרתו ע"פ נגלה יש לבאר ע"פ המבואר בלקו"ש ח"ת שנשמך בסוף הערה הנ"ל (ע' 134 ואילך) דמבאר שם בנוגע הדין במצורע "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו", דאי"ז היוב צדדי, אלא שהוא הנאי בטהרת המצורע, דבכדי שיבוא לטהרתו, צריך להיות "מחוץ למחנה מושבו" כל ימי טומאתו.

ומבאר שבדין בדד ישב מחוץ למחנה יש לחקור מה העיקר: אם העיקר הוא שלא יהי' במחנה, או שנוגע החיוב שיהי' מחוץ למחנה מושבו.

ומבאר שם שזהו נפק"מ גם בזה"ז, מכיון דטהרת מצורע זו נוגהת בארץ ובחול בפני הבית ושלא בפני הבית (כנ"ל ברמב"ם) יש מקום לשאלה אם מצורע יכול לבוא לטהרתו בזה"ז לאתר החורבן: אם העיקר הוא שלא יהי' במחנה הרי"ז שייך גם בזה"ז, ואם צריך שיהי' מחוץ למחנה מושבו - דין חיובי, אי"ז שייך לאחרי החורבן דבטל דין מחנה.

ומסיק שם דע"פ הביאור בפרש"י בנוגע למרים (שבנ"י הוצרכו לחכות עלי' שבעה ימים בכדי שתבוא לטהרתה, עיי"ש בארוכה) יש ללמוד בנוגע לכל מצורע שנוגע החיוב שיהי' מחוץ למחנה מושבו, ובמילא בזה"ז מכיון שאין מציאות של מחנות א"א להתקיים מחוץ למחנה מושבו, וא"א לבוא לטהרתו. (עיי"ש בהשיחה בארוכה).

עפי"ז יש לבאר מה שכ' הרמב"ם טהרת מצורע זו נוגהת בארץ ובחו"ל בפני הבית ושלא בפני הבית". (ולא כ' דין המצורע או מצות מצורע וכיו"ב, נוגהת כו'), (א) כיון שבכו"כ מראות נגעים צריך להיות הסגר הנגע מחוץ למחנה (ראה שם ע' 135 והערה 31) ולאח"ז וראהו הכהן וטמא אותו, וזה א"א להיות בזה"ז כשאין מחנות. ב) גם המראות נגעים, שהכהן מטמא מיד, י"ל שא"פ לטהור דין טומאה כיון שא"א לנהוג בו כל דיני הסגר ושילוח מחוץ למחנה כו' (אבל ראה בלקו"ש ע"ש ע' 136 קטע אפי' את"ל סברה הפכית). כי בנוגע לדין טומאתו אינו נהוג בזה"ז, משא"כ טהרת מצורע זו, היינו כל המצות שבטהרתו, שני תולעת שני צפורים כו', טבילה, הזאה שמבאר שם בחול' פרק פ"א עד ה"ו, הרי"ז נוגהת בפני הבית ושלא בפני הבית, [ויחכן זה גם במציאות (אף דמחוץ למחנה מושבו א"א להיות בחו"ל ושלא בפני הבית)]. ע"ד המבואר בלקו"ש ע"ש ע' 137 במקרה שנטמא בזמן הבית ובסוף

ימי טומאתו לפני שהביא סהרתו, נחרב הבית, כו'] .
 (ועפ"ז מובן דיוק ל' הרמב"ם סהרת מצורע זו נוהגת, כו'
 להדגיש שהמדובר הוא בסהרת מצורע מוחלט, התגלחה ושחיתה הצפור
 כו', לא סהרת מצורע מוסגר, שאין מ"ע זו דסהרתו, כ"א והסגיר
 הכהן את הנגע שבעת ימים, שגם זה אינו נוהג כיון שאין דין
 מחנות, וההסגר צריך להיות מחוץ למחנה. עיי"ש בהשיתה ע' 135
 והערה 31).

עכ"פ לפי הנ"ל לכאו' י"ל עד"ז בהנ"ל דאין סתירה מדברי
 הרמב"ם בפ"א ה"ו שכ" דנוהגת בפני הבית ושלא בפני הבית,
 ומש"כ בלקו"ת אינן מצוים כלל וכן במה שמבואר ברמב"ם בסוף
 הלכות טומאת צרעת: בלקו"ת ובסוף הל' הנ"ל, מדובר בדין
טומאתו, כמפורש שם (וממא"ס להביאור בלקו"ת שנין הנגעים
 כא"ס דוקא לאדם השלם שתיקן כל הדברים והבתי' שלמעלה. ואצלו
 יכול להיות בעור בשרו בחי' התחתונה שבו שלא נתכרר הרע
 והפסולת ממנו ונולדו סימנים בגשמיות בשרו שלא כדרך הטבע
 כו').

משא"כ ברמב"ם פ"א ה"ו מפורש שהמדובר בסהרת מצורע זו
 כו' כנ"ל,

[ולהעיר דגם בלקו"ש ח"י"ה שם ע' 136 הערה 36 בהמשך
 לדברי הרמב"ם פ"א ה"ל דנוהגת בארץ כו', אי' בהערה אבל
 ראה רמב"ם הל' טומאת צרעת בסופן דאינו ממנהג העולם כו',
 הובא בלקו"ת כו']

ואולי יש לומר דהסתירה היא בעיקר בפנימיות הענינים
 דע"פ המבואר בלקו"ת, שמצות נגעים אינו נוהג בזמננו מפני
 שהם מורים על התבררות הרע מן מן הפנימיות הגוף ונפש רק
 בחיצוניות וזהו אינו בנמצא אצלנו, הרי מובן ופשוט, דסהרת
 מצורע זו, היינו בירור גם חיצוניות ודקות רע זו, שנולדו בו,
 עכ"כ שאינו מצוי בזמננו זה,

אבל צ"ע אם אפשר לפרש כן כיון שבלקו"ת שם מבואר שסהרת
 המצורע הוא לא ע"י האדם עצמו כ"א ע"י והובא אל הכהן שנתעלים
 ע"י הכהן שהוא חסד דרועה ימינא ויוכל להמתיק דינים, כמבואר
 בהליקוט בסופו. ועצ"ע.

*

*

*

בהערה הנ"ל בלקו"ש תז"מ, לא הבנתי דבתחלה מביא מסד"ה
 אדם כי יהי' "שהכוונה בלקו"ת היא למ"ש הרמב"ם בהלכה זו
 "אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא הי' בישראל" (ובפשטות
 פי' "שהכוונה בלקו"ת". במה שהביא בלקו"ת מהרמב"ם שע"ז קאי
 הערה 9 על התיבות בפנים "ווי ער ברענגט פון רמב"ם - סוף
 הלכות טומאת צרעת) ומשיך תיכף "ומש"כ בלקו"ת כמ"ש הרמב"ם
 קאי אלפניו "שאינם מליחות המצוים", ולאח"ז מכאן שמצות
 נגעים כו' אינן מצוים כלל כו', והיינו שמ"ש בלקו"ת שאינן
 מצוין כלל כו' הוא לא מדברי הרמב"ם הנ"ל ואינו ממנהגו של

עולם אלא אות ופלא הי' בישראל".

ועוד: ברמב"ם שם לא נזכר כלל ענין זה "שאינם מליחות המצויים", וגם בשאר המקומות ברמב"ם שציינ' בסוף הערה בפיה"מ נגעים וכך במו"נ לא מצאתי ענין זה. ואולי יש ללמדו מלשון הרמב"ם בפיה"מ שם: וכך נגעי אדם תראה שישים הנחקים צרעת והוא חולי הנקרא חולי השיעול ויטהר הצרעת כאשר הפך כולו לבן והוא תכלית הצרעת והיותו גדול, והיותו חזקה ואמנם הם עניינים תורניים [תורניים] לפי מה שזכרנו. וצ"ע.

נ. ברל"י

- ברוקלין נ.י. -

ג. בלקו"ש פ' תזו"מ ש.ה. מביא מלקו"ת שענין הנגעים הוא רק ב"אדם", שהוא שם המעלה כי רק באדם השלם שבירו ותיקן כל מעשיו יכול להיות בעור בשרו בחי' התחתונה שבו לא נחברו הרע כו'. עיי"ש.

וכדאי להעיר מלשון הלקו"ת שם בסופו לאחר שמסיים ש"לכך אין נגעים נהוג בזמננו זה דהיינו שאין מצויים בבני אדם כו' שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות וד"ל". אי' שם בהגהת הצ"צ שם ("וע' מ"ש בפ' מקץ סד"ה כי אחת נרי ועיין בסש"ב ח"א פרק יוד"). ולכאור' כוונתו בהציון לסש"ב דגם צדיק שאינו גמור "עדיין הרע קצת בפנימיות", ונמצא לכאור' דענין הנגעים יתכן רק בצדיק גמור ממש! ולכאור' הוא ענין נפלא מאוד.

ונוסף על עצם הענין, הנה לכאור' אצל צדיק גמור אינו שייך לומר גם זה ד"בבחי' התחתונה שבו לא נחברו הרע והפסולת ממנו".

אמנם ע"פ המבואר לקמן בהליקוט בתיווך הביאור שברמב"ם עם המבואר בלקו"ת שהזהירות בדיבור הו"ע חיצוני לגמרי, ובסעיף ח שם, שזה שאדם השלם אפשר להכשל בלה"ר כי הוא בא מרע הנעלם עומק הרע, ורע זה מחבטא בדיבור האדם, כו',

י"ל שהוא ע"ד המבואר בכ"מ במ"ש ריב"ז אינו יודע באיזה דרך מוליכין אותו אף שכל ימיו הי' בתורה ועבודה, כי הי' ירא מרע הנעלם, ופשיטא דריב"ז הי' בבחי' צדיק גמור כו', עיין היטב.

מ. שפירא

- ברוקלין נ.י. -

ד. בגליון הקודם כת' (קלא) ס"א העיר הרב א.י.ב.ג. במה שהקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א על המשנ"ב שכתב דאם לא בירך ברהמ"ז בודאי אין לו לאכול חמץ כו', שצ"ג בזה שהרי הדין שבמג"א וח"י אפשרי רק לפני ברהמ"ז כו', והקשה הנ"ל: "ז"ל המשנ"ב שם (אחרי שמביא דברי המג"א והח"י) ולפי דעתי הי' נראה פשוט בודאי אין לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר כו' עכ"ל, משמע מלשונו.. שהוא חולק כו'".

הנה במשנ"ב שלפני כותב וז"ל: "מי שהתחיל לאכול במוצאי פסח מבע"י ער הלילה, מותר לאכול חמץ דכיון דחשכה הוי לילה לכל מילי... [מ"א וש"א] אמנם אם עדיין לא בירך ברהמ"ז בודאי איך לו לאכול חמץ דהרי יצטרך לומר יעלה ויבוא כו" (וכן הוא בכו"כ דפוסים), - הרי ברור מלשוננו ("אמנם אם עדיין כו") שבא אך לפרט דין הנ"ל שבמג"א. וגם בכף החיים שצויין בהערה בלקו"ש שם, העתיק כן לשון המשנ"ב ע"ש.

ותמתי מאין העתיק הרב הנ"ל לשון כזו מהמשנ"ב עד שהראני שכן נדפס בהוצאה דשנת תשל"ה, עד שראיתי בהוצאה האחרונה דהמשנ"ב שי"ל ע"י מכון מיוחד ומוגה וכו', שהעירו שם, שבדפוס ראשון דהמשנ"ב הי' כתוב אמנם כפי שהעתיק הרב הנ"ל.

אבל זאת למודעי שהשינויים שחלו בהמשנ"ב בדפוסים מאוחרים הם ג"כ של המחבר, כמו שכתבו בהוצאה החדשה הנ"ל בפתח דבר, שלכן הדפיסו ע"פ הוצאות מאוחרות דוקא של הספר שהן מהד"ב ומסקנותיו, ע"ש.

והרי כבר בהוצאה של תרס"ב כתוב כפי שהועתק בלקו"ש (ראיתי טופס מדפוס זה), ויש לברר בשאר ההוצאות. הרב יהודה בר"ד - ברוקלין נ.י. -

ה. בלקו"ש ימים אחרונים דחגה"פ ש.ז. מביא בהערה 4 מקומות שנאמר בהם הענין ש"מנהג ישראל תורה היא", והם:

תוד"ה נפסל מנחות כ,ב, מהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד סשע"ו ס"ד, מנהגים ישנים מדורא ע" 153 (והמנהג תורה היא).

ובהערה 6 מביא שהלשון בחוס' ומהרי"ל שם "מנהג אבותינו תורה היא.

ויש להעיר ג"כ משלטי גיבורים, ברכות דף לט, ב ברי"ף - מנהג אבותינו תורה, וכן בתשובת מהרי"ק נ"ד, אבל הלשון מנהג ישראל תורה היא (כמובא בשיחה) כן מופיע בכמה מקומות ומחס:

בדרכי משה על יו"ד קט"ז: ה - ומנהג של ישראל תורה היא וכן ביו"ד רמ"ב, י"ד בהגהה - מנהגן של ישראל תורה, וכן בב"י יו"ד ל"ס (ד"ה ומ"ש רבינו בשם ר"ת דאפי') בשם הרשב"א. - ומנהגן של ישראל תורה היא.

מיכאל לוזניק
- ישיבה גדולה ניו הייזווען -

ו. בגליון הקודם גליון כח (קלא), בנוגע להערה בלקוטי ישיבות דימים אחרונים דפסח, שמביא דוגמא שעושים היכר בין יום דיו"ש שהוא מדאורייתא ובין יו"ט שני של גליות. מסוכה ושמע"צ, דיהובי יתבינן וברכותי לא מברכינן, והקשיחי הלא שם הטעם משום דסתרי אהודי,

וכתב ע"ז הרב פ.ק. וז"ל: ואינו נכון דהטעם הוא משום

בל תוסיף, הנה מתחלה מאד נפלאתי על כבודו שיכתוב דבר כזה, דהנה בג' סוכה דף מ"ז ע"א אחרי שקו"ט ומחלוקת מסיק הלכתא יתובי יתבינן וברכותי לא מברכינן, והרי"ף אל אתר מפרש הטעם משום שזה סתירה אם זה שמע"צ אז זה לא סוכות, ואם זה סוכות אז עדיין לא שמע"צ, ובכך עשו היכר כזה שיושבים בסוכה אבל בלא ברכה, והטעם הזה מובא גם ברא"ש פ' לולב וערבה סי' ה' והוא בסור או"ח סי' תרס"ח ובמפרשיו הב"י והב"ח זה הטעם הפשוט, ובאמת איך אפשר לפרש הטעם משום בל תוסיף דא"כ בכל יו"ט שני של גליות הי' צ"ל היכר כמו דומה למשל שני יו"ט הראשונים של פסח, שעושים ביום השני כל הדברים שעושים ביום שני עריכת הסדר וההגדה עם כל הברכות על אכילת מצה, ועל אכילת מרור וכו', ואיננו מוצאים שיעשו שום היכר, ולאידך גיסא אם באמת יש חשש של בל תוסיף מה יועיל אם יעשו איזה היכר קטן, אלא וודאי אין בענין זה חשש של בל תוסיף, והטעם הוא שמה שעושים שני ימים טובים הוא משום ספיא דיומא.

אולם בהגהת אשרי מצאתי הטעם משום דהוי כמוסיף, ואולי כוונתו של הרב פ.ק. על ההגהת אשרי, אבל מ"מ לא הוה לי' לסתום אלא לפרש.

ובהנוגע להשאלה שהקשיתי, והנה בזה גופא אפשר לתרץ דהנה יש עוד שאלה, למה מביא בהערה הנ"ל דוגמא להיכר בזה שאין ישנים בסוכה, הוה לי' להביא מה שגמ' אומרת שברוכי לא מברכינן, אלא וודאי שם הטעם כמ"ש הרי"ף וכל הפוסקים, משום דסתרי אהרדי, ואיך זה שייך לשאר יו"ט שני, ולכך מביא הדוגמא מזה שאין ישנים בסוכה שמקור דין זה הוא מהגהת אשר"י והוא מפרש הטעם משום בל תוסיף, לכך יש מקום לומר בכל יו"ט שני של גליות לעשות איזה היכר, ומה שצריך ביאור למה באמת אין עושים בשום יו"ט שני איזה דבר היכר. וצ"ע.

הרב פרץ פייגענסאן
- ברוקלין נ.י. -

ז. בלקו"ש חי"ב פ' אחרי מבאר דמשום דהציווי על העריות הוא ציווי לקבלת סוג מיוחד של מצות שעדיין לא נצטוו עליהם, וגם לא נכללה קבלה זו בכלל קבלת כל המצות, דעם היות שבמעמד הר סיני קבלו בנ"י ע"ע לקיים מצות הקב"ה, מ"מ יש מקום לומר שלא קבלו אז אלא מצות כאלו שהן בגדר שהשכל סובלם, היינו אותן המובנות בשכל ואותן שאינן מובנות, אבל עכ"פ אין להם סתירה מצד השכל, משא"כ המצות שהשכל (אפילו דקדושה) מנגד להם, הרי אפשר שיאמרו שמצות כאלו לא נכללו בקבלת מלכותו ומצותיו.

ולכן טרם שצווה הקב"ה פרשת המצות שהן בגדר גזירה (עריות), ה"ה מקדים תחלה להזהירם על קבלת ה"גזירות" בכללות (ולאו דוקא גזירת עריות ביחוד), ש"אני הוא שאמרתי בסיני אנכי ה"א וקבלתם עליכם מלכותי", היינו שקבלתם על עצמכם לקיים המצות, כך "מעחה קבלו גזירותי", גם המצות שהן בגדר "גזירות".

ובהערה 22 מקשה דצע"ק ממש"נ, ושמרת כל הוקיין (בשלה טו, כו, ובפרש"י), אבל שם המדובר במצות ד"בלא שום טעם" - ובנדו"ד - באותן שהן היפך הטעם. ע"כ.

והנה בלקו"ש ח"ח פ' חקת (א) מבאר שיש שני סוגים בחוקים: (א) אלו שבכללות הם בגדר שכלו, אבל ישנם עליהם קושיות, (ב) אלו שהם לגמרי לא בגדר השכל, ולכן לגבי פרה אדומה כתוב "זאת חקת התורה", כי פרה אדומה הוא החוק היחיד בכל התורה, מסוג זה שלגמרי לא בגדר שכל.

ולפ"ז צלה"ב:

(א) לפי ביאור הנ"ל שעריות הם חוקים שהן היפך הטעם, א"כ מהו החילוק בין פרה אדומה ועריות, שדוקא לגבי פרה אדומה נאמר זאת חקת התורה?

(ב) בהערה 22 הנ"ל מתרץ את הצ"ע כי בפ' בשלה מדובר במצות ד"בלא שום טעם" - בנדו"ד - באותן שהן היפך הטעם.

והנה מפרש"י הנ"ל בפ' בשלה בד"ה כל חוקיו - דברים שאינן אלא גזירת המלך בלא שום טעם. כגון לבישת כלאים ואכילת חזיר ופרה אדומה וכיו"ב, א"כ דאינן בפ' בשלה נזכר סוג חוק שהם למעלה מגדר השכל, א"כ הדרא קושיא לדוכתא, דאין ציווי עריות סוג חדש בגזירות שלא נצטוו מקודם, כי כבר ידוע מסוג זה בפ' בשלה, וכן מפרש רש"י בפסוק הקודם (פסוק כ"ה) ד"ה ושם שם לו - במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם שבת ופרה אדומה ודינין.

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

פ. בלקו"ש חט"ז שיחה ב' לפ' יתרו (ס"ע 203) בשוה"ג להע' 8 כותב: בכמה דפוסים לפנינו (בפרש"י בהעלותך י, כט: יתר ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה - המעתיק) איתא "יתר". אבל בדפוסים הראשונים ורוב כת"י רש"י.. הגירסא - "יתרו".

ולא הבנתי, דהרי בר"פ יתרו כותב רש"י "יתר על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואזה תחזה, יתרו לכשתגיד וקיים המצוות הוסיפו לו אות אחת על שמו", הרי שע"ש שיתר פרשה אחת בתורה - נק' "יתר" (בלא וא"ו), ויתרו נק' לכשתגיד, וא"כ, בפרש"י בהעלותך, שהמדובר הוא בנוגע לזה שנתגיד - איך אפשר לגרום שם "יתר" (בלי וא"ו).

הרב שלום דובער נאטיק

- יער צרפת -

ט. בענין הנ"ל: בין הגורסים כן בפרש"י בהעלותך - הם גם הרע"ב, הרא"ם ודברי דוד ר"פ יתרו (כמובא בשוה"ג שם), - ובכ"א מהנ"ל מתורצת קושייתו. וכנראה שספרים הנ"ל אינם חתת ידו.

הרב צבי הירש נאטיק

- ברוקלין נ.י. -

נ ג ל ה

י. בגמ' שבת דף ס"ז ע"ב תוס' ד"ה כלל גדול, כל היודע עיקר חייב על כל שבת ושבת, וקשה לה"ר אליעזר דאמר בגמ' (דף ע"א ע"א) קצר וסחך כגרוגרות בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וסחך כגרוגרות בזדון שבת ושגגת מלאכות קצירה גוררת קצירה וסחינה גוררת סחינה פירוש ואינו חייב אלא אחת, ובשבת אחת איירי דבשתי שבתות הי' חייב שתיים, דימים שבינתיים הויין ידיעה לחלק וכו'.

ולכאור' קשה למה בשתי שבתות יהי' חייב שתיים, הא בשבת הראשון הי' שגגת שבת וזדון מלאכות, חייב אחת על שגגת אחת, ובשבת השני הי' זדון שבת ושגגת מלאכות, על שבת זה אינו חייב כלום. דהא זדון שבת הוא ועל מלאכות נמי לא יהי' חייב דהא אמרינן קצירה גוררת קצירה וסחינה גוררת סחינה, ומיפטר כבר עם קרבן הראשון.

ואין לומר שהחיוב שתיים זהו על השבת הב' על שגגת מלאכות (אחת על קצירה ואחת על סחינה), ועל שבת הראשון לא יהי' חייב דאמרינן קצירה גוררת קצירה וכו', וכיון דנתפטר כבר על המלאכות אין כאן חיוב מלאכות, ואז אין כאן גם חיוב על שבת, וזה אינו.

דהא במהר"ם כאן, וז"ל: "אבל בשתי שבתות אין ה"ג דחייב על כל שבת ושבת" עכ"ל, מובן דהחיוב הוא על כל שבת ושבת ולא על השבת השני.

ובמאירי על ביאור המשנה. וז"ל: "היאך אמרו למטה (דף ע' ע"ב) קצר וסחך כגרוגרות בשגגת שבת וכו' ואינו חייב אלא אחת" עכ"ל. אינו מביא בכלל דין זה של שתי שבתות ואז חייב שתיים.

וגם תוס' הרא"ש אינו מביא דין זה ויל"ע.

מ.ש. קלמנסון

יא. בגמ' שבת דף ע' ע"ב, מהר"ם בא"ד וז"ל: "אלא דניחא לי' למנקט לישנא דמתני' דהכונה וכו', אע"ג דשם במתני', תנא ג"כ לישנא דרי' דפליג אדר' יהודה, ואמר דאפי' לא שריט שריטה אחת וכו'". עכ"ל.

ולא הבנתי כוונתו דהא, בתוס' ד"ה שם משמעון וז"ל: "האי לישנא לא הוה צריך למימר וכו', אלא ניחא לי' למנקט לישנא דמתני' דהכונה (דף ק"ג ע"ב) א"ר יהודה מצינו שם קטן משם גדול, שם משמעון.

וגם במתני' (דף ק"ג ע"א) אין לשון כזה, אלא הלשון שם הוא, לא חייבו שתי אוחיות אלא משום רושם, ויל"ע.

שניאור זלמן הלוי גורעוויטש

יב. בשו"ע אדה"ז או"ח סק"ה סי"ב בנוגע לחשלומין בתפלה, (שאינו מתפלל תפלת חשלומין אלא כשנאנס ולא התפלל), וז"ל: ".וכן מי שהי' מתעסק באיזה עסק ולא התפלל בעוד שהי' לו

זמן להתפלל מפני שהי' סבור שעדיין ישאר לו זמן לאחר שיגמור אותו עסק שהוא מתעסק בו וביין כך וב"כ שכה על התפלה ונמשך בעסקו עד שעבר זמן התפלה אינו נקרא מזיד שהשוכח כאנוס הוא ויש לו תשלומין... עכ"ל.

והמקור לזה הוא הנימוי בב"ק פ"ב וכך נפסק בשו"ע ס"ח, ועי' במג"א שם סק"א. והיינו שבאם רק בסוף משך הזמן בה הי' יכול להתפלל הי' אנוס (שהרי התחיל עסקו כשידע שצריך להתפלל ורק באמצע העסק שכה ונאנס) נקרא אנוס. והיינו דלא כשיטת האגודה במס' גיטין פ"ז ורמ"א יו"ד סרל"ב סי"ב בשם יש אומרים דאנוס בסוף הזמן וכהאי גוונא לא נחשב אנוס, מכיון שהי' יכל לעשות חיובו בשעה שלא הי' אנוס.

וצ"ע בשיטת אדה"ז בזה, שהרי כאן פסק דאנוס בסוף הזמן נחשב כאנוס ובהל' יו"ט באו"ח סחצ"ה ס"ד בנוגע למכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותן מעיו"ט דמותר לעשותן ביו"ט, משמע מדבריו דאנוס בסוף הזמן אינו נחשב כאנוס. דהנה כתב שם שאם נשבר השפוד ביו"ט "או אפי' שנשבר בעיו"ט אלא שלא הי' אפשר לו לתקנו בו ביום מחמת איזה אנוס גדול מותר לתקנו ביו"ט", אבל אם נשבר השפוד כמה ימים קודם יו"ט כתב שם, וז"ל: ("ואפילו הי' אנוס בעיו"ט ולא הי' לו פנאי לעשות השפוד מ"מ הי' אפשר לו לעשות כמה ימים קודם יו"ט"). עכ"ל. והיינו שאף שנסוף הזמן בה הי' יכול לעשות השפוד נאנס אינו נחשב כאנוס וממילא אינו יכול לעשותו ביו"ט דנקרא מכשירי אוכל נפש שיכול לעשותו מעיו"ט. נמצא לכאור' מזה דאנוס בסוף הזמן לא נחשב כאנוס דלא כמוכה מדבריו בהל' תפלה.

חיים רפופורס

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ח ס י ד ו ת

יג. במאמרים קונטרסים (קונטרס ב') ד"ה וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, איתא וז"ל: "וע"י חטא הדורות סלקו כביכול את השכינה למעלה מז' רקיעים, עד שבא אברהם והורידה לרקיע הא' כו". עכ"ל.

ולכאור' צ"ל דאין זה כמו שכתוב במד"ר וכמובא במאמר ד"ה באחי לגני דאיתא שם, (דע"י) חטא אדם הראשון נסתלקה השכינה לרקיע הראשון, חטא קין נסתלקה לרקיע השני, חטא אנוש נסתלקה לרקיע השלישי... חטאו המצריים בימי אברהם נסתלקה לרקיע השביעי, זכה אברהם הורידה משביעי לששי... עמד משה והורידה לארץ.

ולכאור' אינו מובן שלשה דיוקים א) במאמר וכל בניך כתב הסדר של הרקיעים הוא (למטה למעלה) רקיע ז', רקיע ו' כו' עד רקיע א' ששם הוריד אברהם, משא"כ במד"ר כתב להיפך. ב) במאמר הנ"ל כתב שהשכינה סלקו למעלה מז' רקיעים, משא"כ במד"ר איתא לרקיע השביעי, ג) והוא העיקר, דלפי מש"כ במאמר הנ"ל שאברהם הוריד השכינה לרקיע הא', א"כ נמצא שמשה לא הורד השכינה למטה בארץ אלא לרקיע ז' וזה היפך מש"כ במד"ר?

פנחס חן

יד. בתניא פ"א בצירוף מ"מ, ליקוט פירושים וכו' סמ"ס * (ע' מד) מובא מרשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א שציינן על השאלה - שבפרק א' הסדר בד' יסודות אש מים רוח עפר, ובכ"מ הסדר ארמ"ע.

וז"ל: (א) שמדגישים בלעו"ז - מתחיל בבריאה (אש), כי באצ"ל לא יגורך רע, ואצ"ל דקליפה נמצא בבריאה. (ב) באוה - ראשית "גוים" מדות רעות ומקורם. עכ"ל.

ויל"ע איך זה מתרץ השאלה, הרי"ז רק מסביר למה מתחיל באש, שזה בכ"מ בשוה, אבל אינו מבאר לכאורה בנוגע להשינוי שבתניא הסדר מים ואח"כ רוח ובכ"מ רוח ואח"כ מים.

* * *

טו. בתניא שם סנ"ג * (ע' מה) ו"גם מדות טובות" - מביא מכ"ק אדמו"ר הצ"צ וז"ל: על"ק רפ"ז שממנה באות מדות טובות, על"ק ר"פ ל"א שאם העצבות ממילי דשמי' ולק' פכ"ז ע' באגה"ק ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום כו' שישראל בטבעם רחמנים וג"ח מפני היות נפשותיהם נמשכות ממדותיו כו' כמ"ש ויפה כו' וצ"ע. עכ"ל.

ולכאורה ה"צ"ע" הוא, דכאן בפ"א כתוב שה"מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותהם כמו רחמנות וג"ח באות ממנה" דהיינו מה"נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא", ואילו באגה"ק שם כתוב "שישראל בטבעם הם רחמנים וגומ"ח מפני היות נפשותיהם נמשכות ממדותיו ית"י". ועד"ז הקשה בד"ה ויתלום תש"ת ס"ז (סה"מ תש"ת ע' 85) מובא בלקוטי ביאורים (להר"י שיח"ל קארף) ח"א ע' כו. עיי"ש בארוכה.

ויש להעיר, שראיתי אצל א' מאנ"ש מכתב מכ"ק אדמו"ר שליט"א מיום "דעש"ק פ' כי תשא ה' תשכ"ה", שבנראה לכאורה מתייחס לה"צ"ע" הנ"ל, המכתב בכללותו כבר נדפס בלקו"ש ח"ו ע' 395, אבל בשולי המכתב הי' כתוב בגוכח"ק (וכמדומני שעדיין לא נדפס) וזלה"ק: ז"ע נחקבל מכ"מ אד"ש (עם הפ"נ - שיקרא עה"צ): באגה"ק (קיה, א) מדובר במדות דנפה"א, בספ"א - דנה"ב. עכלה"ק. ולהעיר שתירוץ זה מרומז גם במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א הנדפס שם סנ"ד (ע' מו), וגם בלקו"ב שם ע' כז.

ישראל שמעון קלמנסון
- ישיבה גדולה ניו הייווען -

טז. בתניא פ"ה מבאר אדה"ז היחוד נפלא שנעשה ע"י לימוד התורה בהשגה שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות. והנה בד"ה וידבר ה' כי אתם עובדים בו' תשי"ז מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שהמעלה בלימוד התורה בהשגה הוא שהמקיף נרגש בפנימיות. ולכאוף למה זה יחוד נפלא, כשאחד יודע תורה ושכלו מקיף התורה אזי נמצא ושכלו מאחד עם התורה אבל כשיש ענין בתורה שאי' יודע את הענין ורק כיון שתורה הוא כל"ג - רצונו וחכמתו יתי' - לכן נמצא שהתורה מקיף השכל של האדם. ובמאמר הנ"ל מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שענין זה הוא פי' שהמקיף נרגש

בפנימיות, ולכאורה כיון שאינו יודע התורה לגמרי מצד זה שהתורה הוא בל"ג איך הוא יחוד נפלא? אדרבה אם נאמר שאפשר שילמוד תורה וישכיל לגמרי התורה (היינו שתורה הוא גדול וח"ו לומר כן, אבל מצד היחוד צ"ל יותר באופן זה מצד זה ששכלו יודע לגמרי הענין) אזי יש יחוד אז ער פארשטייט און ווערט איין זאך מיט דעם שכל משא"כ כשאמר שתורה הוא בל"ג מהו היחוד נפלא ער פארשטייט דאך נישט דער גאנצער שכל איז וואס פאר א יחוד איז דאס?

ואואפ"ל בהקדים: אדה"ז מחדש בפרק זה שהיחוד הוא בזמן א' והיינו בזמן זה שהשכל הוא משפיע (מקיף) הוא ג"כ מקבל (מוקף), ולכן היחוד צריך להתבטא דוקא כשיש משפיע ומקבל. וזה אפשר להיות כיון שגם אחר שהאדם מביין השכל התורה היא מוקפת על שכלו כיון שתורה היא בל"ג, ז.א. מצד הגברא הוא משפיע, היינו שהוא מביין לגמרי השכל בשכלו אבל מצד החפצא (התורה שנלמדה) השכל הוא מקבל היינו שהיא מקפת שכלו מצד שהיא בל"ג, ושני ענינים אלו באים ביחד הנ"ל.

ולדוגמא מבואר בחסידות שיש שני מיני ניסים א) המלוכב בטבע וב) למעלה מטבע היינו שמצד הטבע, ויש גם ענין של טבע סתם, החילוק ביניהם הוא שנס שלמעלה מטבע אי"ז יחוד עם עולם אדרבה לפניו שמצד טבע היינו שאין טבע, ומצד אחר טבע ענינו עולם סתם והיינו רק עולם ולא אלקות שלמעלה מעולם, וגם זה אין יחוד כיון שיש רק התחתון, אבל ניסים המלוכבים בטבע יש יחוד גמור והיינו מצד א' היא נס ומצד אחר יש לה אחיזה בטבע, והיינו יחוד פי' כשיש התחתון ומצד ענינו נרגש בפנימיות העליון היינו אלקות - נס.

ועד"ז בנוגע לשכל, אם א' יודע השכל רק מצד שכלו אזי הוא מציאות ויש וכו'. ואי"ז יחוד גמור כיון שיש רק שכלן והיינו שהוא רק משפיע. ומצד אחר אם אינו יודע בכלל השכל כיון שיש בל"ג אזי הוא רק מקבל ואי"ז יחוד גמור, ולכן מבואר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמאמר שפי' יחוד נפלא היינו כשיש משפיע והוא מביין השכל מצדו (הגברא) אבל באותה שעה כיון שתורה היא בל"ג הוא גם מקבל מצד (החפצא) וזה ענין יחוד גמור שהבל"ג נרגש בהגדול בפנימיות, ועפי"ז צ"ב בביאור ר' יעקב קאדאנער על תניא פ"ה בנוגע לחיבות "אותה שעה" שמבאר דוק בעת כלות סדרתו ועיונו והתחלת השגתו על בורין זה הרגע נכלל מב' היחודים, אזי יש היחוד נפלא, אבל לפי ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א יש היחוד נפלא לעולם אחר השגת השכל.

וגם לפי מאמר הנ"ל מבואר שיש המקיף דתורה ששונה להמקיף דמצות והיינו הכל הדיבור, ולפי"ז צ"ב בלשוך כ"ק אדמו"ר שליט"א ו"כ"ש שמוציא בפיו בדבור... מהו ה"כ"ש" ממצות בהם יש גם המקיף הזה ורק שמעלת התורה היא שהמקיף היינו התורה שהיא בל"ג נרגש בפנימיות אבל הכל הדיבור שנעשה מקיף שונה להמקיף דמצות וא"כ מהו ה"כ"ש"?

ולפי דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א צריך לעיין בביאור רש"ג על תניא פ"ה שמבאר שה"כ"ש" היינו שיש מקיף בתורה שלמעלה ממקיף דמזות והיינו שהבל הדיבור למעלה ממצות, וצ"ע דכ"ק אדמו"ר שליט"א כתב בהמאמר הנ"ל מפורש להיפך, וצ"ע.

* * * * *

בתניא פ"ה מבואר שלימוד התורה צ"ל לשמה בכדי שיהי' היחוד נפלא ולכאז' מה נוגע ענין של לימוד לשמה דוקא? וע"ז מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שלשמה אי"ז ענין צדדי אלא ענין עקרי בלימוד התורה באופן יחוד נפלא אבל צריך להבין מהו הביאור בזה, דלכאז' כשאחד לומד תורה בהבנה והשגה יש היחוד כנ"ל בארוכה ומהו הצורך בלימוד לשמה?

ואואפ"ל דאדה"ז רוצה לומר בהמשך להמבואר לעיל בתניא שיש ענין של לחם ומזון הנפש והיינו שנעשה דם ובשר כבשרו, ובהנמשל שהתורה נעשה חיותו ומחותו וכל חיו מסובב על תורתו, ולכן אע"פ שאחד לומד תורה אעפ"כ כיון שחסר ענין זה של לחם ומזון הנפש והיינו שחסר נקודה זו דלשמה אזי יש חסרון בהיחוד ג"כ כיון שהיחוד אינו פועל על חיו בפועל אזי גם חורתו שלמד אינו בשלימות, ולכן מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שענין של לימוד התורה לשמה אינו ענין צדדי אלא זהו הענין עקרי בלימוד התורה שצריך לפעול ענין של לחם ומזון הנפש וזהו דוקא ע"י לימוד לשמה לקשר נפשו עם הוי"ו.

חיים יעקב דלפיך

- ישיבת אור אלחנן חב"ד -

- ל.א. קאליפורניא -

יז. בסה"מ תש"א ע' 2 איתא: "נמצא שיש שלש דרגות ברצון למלוכה, הא' הוא רצון הגלוי הב' הרצון המתעורר על ידי הביטול דהכחרה והג' הוא הרצון המוחלט בעצם עצמותו להיות מלך, וג' דרגות אלו ברצון למלוכה עם היות דהמדריגה הב' הוא מקור המדריגה הג' והמדריגה הא' הוא סיבה להמדריגה הב'". עכ"ל.

וקשה לי דע"פ הסדר שמנויים כאן הי' לכאז' צ"ל דהמדריגה הב' הוא מקור המדריגה הא' והמדריגה הג' היא סיבה להמדריגה הב'.

א.ח.ק.

ש י ח ר ת

יח. בשיחת ליל ט"ו בשבט שנה זו (בהנחה בלה"ק אות ח), בנוגע להשלמות אדמו"ר הצ"צ ור"נ מדובראונא לשו"ע אדמו"ר הזקן. ירוע אצל החסידים, שע"י החילופי דברים וההקפדות בין אדמו"ר הזקן והרה"צ ר' ברוך ממעזיבוז, נשרף (נאבד) חלק משו"ע אדמו"ר. ושמעתי מהרה"ח ר"י לייזן הי"ד, שהן הצ"צ והן ר"נ מדובראונא השלימו כל החסר, ומה שלא הגיעו לידינו הוא ג"כ (ברוחניות) משום הנ"ל.

הרב שלום דובער נאטיק
- יער צרפת -

ש ו נ ו ת

יט. בס' המנהגים ע' 22 בשוה"ג: להעיר מתוכן מכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע מח"י סבת חרפ"ב, המועתק בזה:.. בתשובה על שאלתו.. (הובא מכ' זה גם בס' פסקי הסידור בתחלתו).

מלשון זה נראה א) שהמועתק שם הוא לשון מכתב כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. ב) שגם הלשון בתשובה על שאלתו כו' הוא חלק מהאגרת. ג) בנוסח המועתק שם לא נעתק מפסקי הסידור, אלא ממקור אחר.

אבל, ז"ל פסקי הסידור שם: "וידידי הרה"ח ר' ראובן דוב קאבלענץ.. שלח לי העתק מכ'.. בתשובה על שאלתו.. וחוכן המכתב הוא..". הרי א' שזהו רק תוכן המכתב. ב' שורה הראשונה "בתשובה על שאלתו.. אבי כו'" הוא לשון השואל. ג) שנוסח הנדפס בס' המנהגים נעתק מפסקי הסידור.

נוסח המכתב בשלימותו נדפס בקובץ יגדיל תורה (נ.י.).
חוברת ו' ע' ז.
א' מאנ"ש
- ברוקלין נ.י. -

כ. בלקו"ח פ' אמור לג, ג ולצורך יחוד זו"נ סגי בהעלאת מ"ן ע"י התומ"צ: ראה סה"מ - תרס"ו ע' תקל"ב ואין הכוונה בחי' יחוד זו"נ לבד אלא גם למעלה מזה. רק שאינו בחי' אור חדש כ"א מה שכבר נמשך כו', ע"ש.

לה, ב וספרתם הוא לשון בהירות: ראה ביאה"ז לצ"צ פ' חיי שרה ע' ו' ואילך.

בספ"ב פל"א: ראה בילקוט פירושים שם, ובאוה"ח חקח ע' תשל"א ובארוכה, אוה"ת בא ע' רצא ואילך, וככה - תרל"ז בתחילתו, שם פכ"ס, ד"ה כי בחפזון חש"ה.

ס"פ וישב - ונתתי לך מהלכים: תו"א ל, ד.

סד"ה והי' מספר בני ישראל: לקו"ת במדבר ו, ג.

לז, ג ביאור ע"פ והניף הכהן אותם: נדפס גם באוה"ת נשא ע' רפ"ג.

לז, נקודה ספירה פרצוף: ראה לקמן במדבר עד, ב, שה"ש יט, ד. שרש מצות התפלה פרק מ"ו.

לח, א, בד"ה ויאמר ה' הן עם אחד: חו"א י, ג.

לח, ב, בד"ה הוי' יחתו מרובינו: לקמן נשא כה, ג.

כמ"ש במ"א שהבחירה זו נלקחה כו': ראה לקו"ש ח"ו ע' 113.

כי הדפק אחוריים דאבא: ראה לעיל פ' פקודי ה, ד. סה"מ תקס"ה ח"א ע' תל"ג.

לח, ד, בד"ה אם לא תדעי לך: חו"א כג, ב.

שם דרושים לשמע"צ תקט"ז: שם נזכר: בהביאור ד"ה לי בעוזרי: בלקו"ח שם אינו מבאר ענין זה, וכנראה הכוונה לד"ה זה הנזכר בוככה - תרל"ז פרק כ"ו ושם: בביאור ע"פ ה' לי בעוזרי כ"י כ"ק אאזמו"ר זצול"ה - (הוככה נזכר ס"ו שם).

הרב אהרן חיסריק

- ברוקלין נ.י. -

כא. במפתח ענינים לסה"מ חרס"ו ע' 10 לד"ה והניף בערך לקו"ח נדפס אמור י, ט"ס הכוונה לפ' צו והוא בדף יז, א.

בעמוד ס"ה בערך חניא פכ"ט - תצ"ו, כנראה הכוונה שם לפ' כד.

לשעהו ה"א פ"ג יש להוסיף רכה, חיד, תנד, תסה,

אגה"ק סט"ו יש להוסיף: רטז. הנ"ל

הערות ללוח היום יום

כב. ב' אדר א' וועבודה זו אינה כמו שטועים בזה טעות גמור לחשוב שצריך לפכק הרים ולשבר סלעים. "ל' הכ'

ה' אדר א' "בלי שום צל ספק וספק ספיקא, הנה בכל מקום מדרך כף רגלינו, הכל הוא לזכות ולטבר את הארץ באותיות התורה והתפלה".

ממכתב כ"ק אדמו"ר (מוהריי"צ) נ"ע (סה"מ תש"ט; ע' 68).

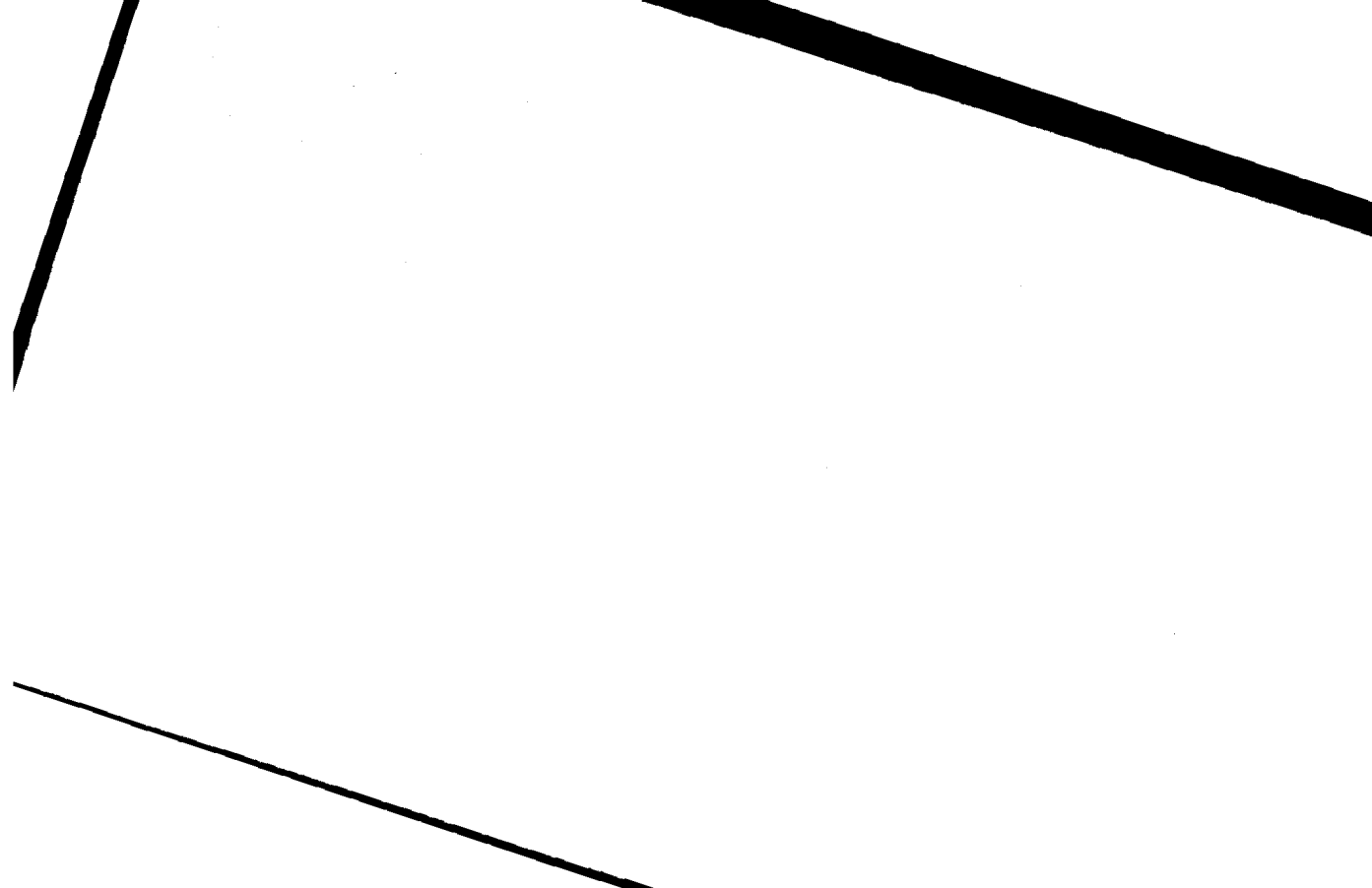
י"א אדר א' "ידוע ומקובל בענין הכוונות שבחפלה, אשר אלו שאיך דעתם יפה לכוון, מפני העדר הידיעה או מפני שאיך בכחם לזכור כוונות הפרטיות בעת החפלה".

ממכ' כ"ק אדמו"ר (מוהריי"צ) נ"ע (סה"מ תש"ט, ע' 100).

י"ט אדר א' "החסידיים אפילו הבינונים היו בקיאים בתנ"ך. ומנהג מסודר הי' אצלם... באופן אשר במשך שלשה חדשים היו גומרים את התנ"ך".

להעיר שג' חדשים מיום זה הוא ל"ג בעומר (מ"ח דפנימיות התורה). הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יהי רצון אשר השם יתברך יחזק בריאותו
ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
ויצליח בהצלחה רבה ומופלגה בכל עניניו ופעולותיו הק'
וינהיג את כל ישראל ואת אנ"ש בפרט
בהצלחה מרובה ויוליכנו קוממיות לארצנו נא

נדפס ע"י

הרה"ת ר' משה צבי וווגתו פייגא שיחיו

ווינער